

Professor Hubert Kahn valiti Rahvusvahelise Töötervishoiu Organisatsiooni auliikmeks

Rahvusvahelise Töötervishoiu Organisatsiooni (*International Commission on Occupational Health*, ICOH) 28. kongress toimus Itaalias 17.–18. juunil 2006. aastal. See oli juubeliüritus, millega tähistati organisatsiooni 100. sünnipäeva. Motoks "Teaduselt preventatsioonile". ICOH Milanos toimunud juubelikongverentsil valiti 9 auliiget: pr Kitta Rossi (Soome), kes on rahvusvaheliselt tuntuks saanud töötervishoiuõdede koolitajana; prof Giovanni Berlinguer (Itaalia); prof Jean-Francois Caillard (Prantsusmaa); prof Bent Knave (Rootsi); prof Toshitero Okubo (Jaapan); prof Vito Fua (Itaalia); prof Antonio Werner (Argentiina) ja prof Hubert Kahn (Eesti). Prof H. Kahn on Eestist esindanud ICOHs alates 1974. a (juhatus liige 1990–1993).

Rahvusvahelise Töötervishoiu Organisatsiooni auliikme tunnistust käis prof Hubert Kahnile Tallinnas üle andmas möödunud aasta oktoobrikuul ICOH president prof Jorma Rantanen koos juhatus liikme pr Suvi Lehtineniga.

Prof H. Kahn tegevusvälja võib vaadelda nelja mõõtmelisena: teadustöö, õppetöö, töötervishoiu

arendamine, meditsiinitödede ja -saavutuste viimine rahva hulka. Arvan, et tema kõige südamelähedasemaks tegevuseks on siiski olnud teadustöö, sest seda ei reeda mitte üks hea vaist teadusuuringute temaatika valikul, vaid ka suur huvi nähtuste varjatud seaduspärasuste mõistmiseks. Tema teadustööde loetelus on ligemale 250 nimetust. Tegelikult vedas tal juba 1958. a alustatud kandidaaditööga, kui ta hakkas uurima sel ajal üliaktuaalset pliiimürgistuse probleemi. Selle töö käigus õnnestus tal oluliselt täiustada mürgistuse varajast diagnostikat ja saada erakordselt häid ravitulemusi tänu uuele ravimile, mida tol ajal katsetati ka radioaktiivsete ainete väljutamiseks organismist. Doktoritöö võttis kokku põhiliste põlevkivikeemia-produktide toime inimese tervisele. Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi (EKMI) eksperimentaalse ja kliinilise toksikoloogia osakonna juhatajana arendas ta koos oma kolleegidega toksiliste ainete määramist aatomabsorptsioon-spektrofotomeetrilise ja gaaskromatograafilise meetodiga ning porfüriinide ainevahetuse ja närvisüsteemi talitluse seoste uurimist, võttis kasutusele genotoksikoloogilisi meetodeid toksiliste ainete iseloomustamiseks jm. Koos soome spetsialistidega korraldati kuus, peamiselt toksikoloogiaküsimusi käsitlevat ühissümposiumi. Osavõturohkeks kujunesid ka kolm porfüriinidega seotud sümposiumi.

Kui Eesti taasiseisvumise algaastatel evalveerisid väliseksperdid teadustöid, siis anti prof H. Kahnile juhitud kollektiivile kiitev hinnang. Ka pärast instituudi töötervishoiuga tegelevate struktuuride ühendamist jätkas H. Kahn töömehitsiini osakonna ja seejärel töötervishoiu keskuse juhatajana. Viimase 15 aasta jooksul on tema eestvedamisel ja juhendamisel S. Veimeri poolt välja töötatud meetodid orgaaniliste lahustite aurude kontsentratsiooni määramiseks töökeskkonna õhus, uuritud erinevate kutsealade töötajate töövõimet ja kuvaritööga seonduvaid terviseprobleeme. Siinkohal väärib esiletõstmist

inimeste toimetuleku- ja töövõime uurimine, mis pärast Soome Töötervishoiu Instituudi poolt loodud töövõimeindeksi kasutusele võtmist omandas uue kvaliteedi. Selle üheks positiivseks näiteks on tema juhitud kollektiivi teaduslik-praktiline uurimus "Tallinna bussijuhtide töötingimused ja töövõime". Väga õigeaegseks kujunes 2000. a H. Kahn juhendamisel edukalt lõpule viidud teaduslik-praktiline uurimus "Töötingimused üldhariduskoolide arvutiklassides ja õpilaste terviseuuring".

Tänapäeva töötervishoiu üheks aktuaalseks probleemiks on sundasendist ja monotoonsest tööst tingitud luu-lihaskonna ülekoormusseisundid. Seoses sellega valmis tal koos kaasautoritega 2002. a Sotsiaalministeeriumi tellimusel uurimus "Füüsilisest ülekoormusest põhjustatud ülajäsemete, kaela ja õlavööme kutsehaiguste diagnoosimine ja preventatsioon". Jätkub Tartu Ülikooli füüsiku dots A. Vainu poolt loodud originaalse müomeetri aprobeerimine füüsilisest ülekoormusest tingitud lihaskonnahälvete objekteerimiseks. Lisandunud on osavõtt rahvusvahelisest asbesti tervisemõjude uurimise programmist.

Esiletõstmist väärib ligemale 15 aastat kestnud töötervishoiu aluste õpetamine Tartu Ülikooli arstiteaduskonna üliõpilastele ja töötervishoiuarstide residentuuri esimese õppeprogrammi väljatöötamine ning residentide juhendamine. On tähelepanuväärne, et 1985. a usaldas Tartu Ülikooli arstiteaduskond akadeemilise loengu pidamise ülikooli aulas prof H. Kahnile. Eesti taasiseseisvumisega ja sooviga võimalikult kiiresti lõimuda Euroopa Liidu mõtterruumi, tekkis vajadus hakata ette valmistama töötervishoiuarste, ootamata ära töötervishoiueriala residentuuri lõpetajaid. Sellepärast kujunes nii, et selle eriala sünnimajaks kujunes 1993. a EKMI. Prof H. Kahn algatusel hakkasid toimuma töötervishoiuarstide spetsialiseerimise 6kuulised kursused ja need jätkusid veel Sotsiaalministeeriumi töötervishoiu keskuses, siis küll juba dr Ahe Vilkise juhendamisel.

Töötervishoiu organisaatorina kuulub H. Kahnile kindlasti eriline roll. Juba nn perestroika ajal töötas

ta välja koos Tartu Ülikooli majandusteadlastega töötervishoiu isemajandava mudeli, mille ta realiseeris 1989. a väikeettevõtte Eesti Töötervishoiu Keskuse näol. Hiljem asus ta tööle töötervishoiuteenustele spetsialiseerunud OÜsse Preventme, mille tegevjuhiks on ta seniajani. Koostöös Soome Töötervishoiu Instituudiga hakati 1993. a välja andma ajakirja Eesti Töötervishoid, mis ilmub tänapäevani. 1994. a formuleeris ta Eesti töötervishoiu põhimõtteid, mis kehtivad praegugi. Marju Lauristini ministriks oleku ajal algatas H. Kahn töötervishoiu ja tööohutuse seaduse koostamise, mille Riigikogu võttis vastu 1999. a. Ta on olnud Sotsiaalministeeriumi töötervishoiuunõunik ja jätkab töötervishoiuarstide erialakomisjoni liikmena.

Töötervishoiu organisaatorina on tema toimetamisel ilmunud mitmeid väljaandeid, näiteks "Arstliku kontrolli tähtsus ja eesmärgid tervistkahjustavate ja tervistohustavate tööde korral" (1996), "Töötervishoid Euroopa Liidu riikides" (1998), "Töötajate tervisliku seisundi järelevalve korraldamine" (1999), "Töötervishoiuteenuste kvaliteedi hindamine" (1999) jt.

Meditsiiniteadmiste populariseerijana on ta tunduks saanud sügaval nõukogude ajal ilmunud raamatu "Abielu tervishoiust" (1970) avaldamisega, mis hiljem ilmus kordustrükina ja tõlgiti ka vene keelde. Ta on kirjutanud noortele raamatu "Õpi ennast tundma", brošüüre veresoonte lupjumisest, töötervishoiu profülaktikast, vananemisest jm. Lisaks on tema sulest ilmunud hulk artikleid ajakirjades ja ajalehtedes ning valminud raadiosari "Tervis". Ta on olnud "Tervise ABC" mõlema seni ilmunud trüki üks koostajatest ja ta töötab praegu koos dr H-M. Loidiga järjekordse väljaande viimistlemisel.

On kiiduväärne, et see neljamõõtmeline tööelu on harmoonilises kooskõlas, et teoreetiline mõttemaailm ja praktiline tegevusväli täiendavad ja rikastavad üksteist. H. Kahn leiab, et üsna viljakas tegevus ja õnnestumised on saanud teoks eelkõige tänu suurepärastele kaastöötajatele ja heale loomingulisele vaimsusele.

Kolleegid